

But since the new Ukrainian national drama as such has not been offered the then theater audience mostly classical repertoire, still limited by censorship oppression of Western European drama, Russian and Ukrainian classical, paying attention sighting scenically still unrealized works. For this stage of the Ukrainian theater thought process characterized by selectivity in the selection of classical repertoire and the most free confession principles of interpretation stage classics.

In those years the theater has made a lot of interesting and artistically brilliant performances of classics that have won wide recognition. Among them, «Boris Godunov» Pushkin «Last» Gorky, «The Last Victim» by Alexander Ostrovsky, «Inspector» Gogol «Stolen Happiness» by I. Franko, «Much Ado About Nothing» by William Shakespeare.

Along with popular plays of the national repertoire («Martin Borulya», «Vanity», «worldly sea», etc.) to the repertoire actively involved little-known works of Ukrainian dramatists who has had virtually no stage history: slapstick «Courting King Latina» L. Starytska-Cherniakhivska, dramatic sketch «must» S. Cherkasenko and others.

Thus, a focus on creativity gave positive results: the creation of a new type of realistic theater, built on the dominant truth of life. Performing of actors Theater. Franko become intrinsic heroic pathos sound contradictory desire to reveal the dynamics of human characters, analysis of the causes of social conflict and attempts to penetrate the deep philosophical meaning of the play.

Key words: Theatre. Franko, drama, realistic drama, stage, actor, realistic platform, theatrical repertoire experiments with the new viewer, cultural and artistic life, political censorship, classical and modern drama.

Аннотация

Процик Л.Л. Украинская реалистическая драма на театральной сцене украинского театра им. И. Франка

Исследуется процесс развития украинского театра 20-х гг. XX ст., место реалистической драмы на театральной сцене франковцев и черты, присущие сценической деятельности франковцев.

Ключевые слова: театр, драма, реалистичная драма, сцена, франковцы, актер, реалистичная платформа.

Надійшла до редакції 17.10.2014 р.

УДК792(477/62-2=14) «1932/1937»(045)

О.А. Демідко

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГРЕЦЬКИЙ ТЕАТР У КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРІ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я (1932-1937 РР.)

Процес відновлення культурного минулого України, зокрема в театральному мистецтві, актуалізує потребу поглиблених досліджень культури окремих регіонів країни як складової у загальнонаціональному культурологічному контексті. Культурно-мистецький простір Північного Приазов'я має унікальні геополітичні умови, що сприяло взаємному проникненню і синтезу культур й світоглядів різних національностей. Вплив української і російської національних культур на грецьке населення позначився на розвитку самобутнього національного театру північно-приазовських греків, який не лише залишив помітний слід в історії культури Північного Приазов'я, але й став показовим прикладом національної політики радянської влади. Разом із тим тема театрів національних меншин до цих пір залишається малодослідженою.

Метою статті є дослідження становлення та розвитку Маріупольського державного грецького театру в культурно-мистецькому просторі Північного Приазов'я з моменту його заснування – 1932 р. і до знищення – 1937 р.

Першим відновлювати історію грецького театру розпочав голова культурно-просвітницького об'єднання греків Приазов'я ім. Ф. Хартахая, актор і режисер народного театру Будинку культури заводу «Азовсталь» І. Налчаджи [9]. Саме завдяки його роботі були знайдені важливі відомості стосовно акторського складу, репертуару театру. Пізніше до проблеми становлення та розвитку грецького театру звертались: Н. Бацак [1], К. Гончарук [3], Г. Захарова [5], О. Петров [10], А. Проценко [12], Л. Чуприк [15].

Діяльність грецького театру припадає на 30-ті роки, коли важливою складовою культурних процесів в Україні була політика коренізації, спрямована на етнічне відродження національних меншин. Заходи щодо грецького населення умовно називали «еллінізацією». Саме ця політика сприяла розвитку в Північному Приазов'ї істинно грецького мистецтва – театрального.

Одним із завдань культурного будівництва було стабілізувати наявну мережу державних театрів національних меншин та звернути увагу на ті національні меншини, які до того часу не мали жодного художнього закладу. Тож протягом 1931 р. у Маріуполі виникає ідея створити грецький пересувний театр. Культурно-пропагандистський відділ міського партійного комітету формує спеціальну комісію. Грецьке видавниче бюро обговорює питання репертуару для театру й сільських драмгуртків [3; 76].

15 лютого 1932 р. у маріупольській газеті «Приазовський пролетар» розміщено оголошення, в якому пропонувалося всім «акторам-грекам» (аматорам сільських драмгуртків), музикантам, що грають на національних інструментах (тлуп, зурна, дайре тощо) подати заяву з відповідними документами до канцелярії театру до 5 березня». В оголошенні зазначалося, що всі робітники театру будуть матеріально забезпечені [6; 2].

Опрацювання періодичної преси засвідчило, що грецький театр засновано у тому ж 1932 р. Однак серед місцевих мешканців існувала думка, що театр почав свою діяльність раніше – в 1930 р. [11; 2]. Ця теза суперечить твердженню одного з організаторів театру – Г. Дегларі, який в своїй статті зазначав, що «в 1932 р. у Маріуполі засновано обласний державний грецький театр» [4; 4]. Разом із тим, спираючись на думку Ф. Ялі, головного редактора грецької партійної газети «Колективіст», та рік появи оголошення про набір акторів, вважаємо правильним починати відлік історії театру з 1932 р.

Ініціатором створення грецького театру був Г. Костоправ. Біля витоків театрального мистецтва греків Північного Приазов'я стояли два головних режисери – Д. Теленчі та Ю. Дранга [2; 146].

При збереженні національної самосвідомості під впливом економічних та соціокультурних факторів відбувалися докорінні зміни у способі життя, напрямі діяльності, соціальній приналежності та ментальності грецького населення Північного Приазов'я. Тому розвиток театру йшов складним і часом болісним шляхом. Так, про труднощі театру йдеться в статтях Ф. Ялі «Про один забутий театр» і «До якого часу продовжуватиметься знущення з національного театру», опублікованих у газеті «Приазовський пролетар» у 1933 р. Автор статей, енергійний учасник процесу елінізації, на сторінках газети писав, що 1932 р. був для грецького театру «...роком боротьби за своє існування, роком нечуваного знущення з боку міськнаросвіти» [16; 4]. Виявляється, що з самого початку «...організації покинули театр напризволяще». Наприклад, міськнаросвіта поставилася до театру, як до «якоїсь непотрібної вигадки» – під тим чи іншим приводом затримувала видачу дотації, або ж ці кошти витрачала «...на покриття дефіциту всіляких «гастролерів». Через це актори місяцями не одержували зарплатні, жили у важких матеріальних і житлових умовах. Через брак репертуару грецькою мовою колективу доводилося нашвидку перекладати російські та українські п'єси. «Все це штовхало театр на халтуру, підривало авторитет». Ф. Ялі закликав громадські організації повернутися обличчям до театру, створити всі необхідні умови для його нормального розвитку [17; 2].

І все ж із приходом головного режисера М. Хороманського і директора театру М. Шалдирван колектив став на ноги [12; 13]. Вистави готувалися не тільки режисером і художником, а насамперед, самими акторами. Оскільки п'єс грецькою мовою не було зовсім, доводилося вивчати українську чи російську, або перекладати українські й російські п'єси грецькою. Разом із тим трупа театру майже повністю складалася з вчорашніх аматорів. Тільки три актори – Д. Теленчі, Ю. Дранга та Г. Дегларі – у складі учасників виявилися досвідченими професіоналами [12; 11]. За складом талантів трупа була яскравою. Список вже сформованих майстрів сцени невеликий. Це актриси – Олександра Магдаліц, Діна Черниця, Віра Булі, Марія Хасхачіх, Віра Кана, Валентина Домбай, Валентина Ногаш, Пелагея Мамуйдар, Лідія Карнаухова, Євдокія Узун, Ганна Аріх, Фаїна Макмак, Поліна Балахчі. Чоловічий склад – Георгій Севда, Федір Лубе, Савелій Янгічер, Федір Узун, Микола Чіча, Федір Гуржи, Яков Талах, Микола Дангуджи, Володимир Саці, Андрій Савиця, Федір Гурджи, Василь Галла, Іван Ялі, Олександр Чебанов, Іван Мересіді, Федір Балджи, Юрій Дранга, Федір Кашкер [12; 22].

У сезон 1933-1934 рр. грецький театр очолив художній керівник М. Хороманський. Талановитим режисером був актор Ю. Дранга. Завідувачем літературної частини та черговим режисером – Д. Теленчі [12; 22]. Грецький театр був музично-драматичним. У театрі постійно діяв оркестр [9]. Завідуючим музичною частиною був О. Волошко. Оркестр театру складався з п'яти осіб. В. Саці грав на даулі, східному барабані, Ф. Кашкер – на бубні, Ф. Гурджи – на зурні, В. Налчаджи – на баяні, І. Налчаджи – на скрипці. Завдяки музичному супроводу, вистави користувалися надзвичайним успіхом, музика допомагала домогтися емоційності сценічної дії [12; 24].

Згідно з Постановою НКО УСРР «Про стан культосвітньої роботи на селі» вимагалася ширша комуністична освітня робота серед національних меншин. Тому в грудні 1932 р. театр мандрує грецькими селами з «ідеологічно витриманою» п'єсою Ю. Болотова «Зелений шум» [3; 77]. П'єса не змогла повністю задовольнити керівництво театру, яке шукало нові можливості як для зміцнення творчого складу, так і репертуару. Згодом «Зелений шум» вилучається з репертуару; до постановки беруться п'єси «Шквал» і «Таміла». Із цими п'єсами театр влаштував 54 вистави в Зимовому театрі в Маріуполі й організував до двадцяти «культ вилазок» безпосередньо в поле, до шахт [3; 78]. Не зважаючи на низку труднощів (пересування, харчування), грецький театр ставив вистави у найвіддаленіших районах (Велико-Янісольський, Старо-Керменчікський, Нова-Каракуба та ін.) [16].

Театр всюди широко використовував місцевий матеріал. Подекуди випускалася щоденна газета «Грецький театр у полі», а на шахті № 19-20 – плакати й карикатури. Загалом на виставах театру побувало 12 тис. глядачів. «Всюди вистави грецького театру проходили з великим успіхом, – писав Ф. Ялі. Цей успіх продиктований ще й тим, що грецькі працюючі маси вперше побачили вистави рідною мовою. З цього приводу організовано до 19 колективних обговорень і одержано понад 18 письмових відгуків» [16].

У сезон 1933-1934 рр. авторитет театру зміцнила вдала постановка п'єси В. Шкваркіна «Чужа дитина» (реж. М. Хороманський). Текст п'єси переклали грецькою мовою актори Ф. Узун, Г. Севда, Ф. Лубе [12; 13].

До 1935 р. у театрі грали в основному українською та російською. А з 1935 р. за рішенням обласного Управління театрами система роботи грецького театру була змінена. Суворо приписувалося давати вистави лише грецькою мовою. Г. Дегларі – новопризначений художній керівник і директор театру – у своїй статті «Творчі шляхи грецького театру» зазначав, що «розв'язуючи ці проблеми, ми зіткнулися з великими труднощами – необхідно знайти такий синтез у мові, який розуміли б у всіх 17 грецьких селах Маріупольщини. Шляхом вивчення місцевих особливостей, театр все ж подолав труднощі в роботі» [4]. У той час серед греків Приазов'я поширеними були дві мови – урумська та румейська, тому режисери і сценаристи виробили своєрідну мову-койне, щоб п'єси стали зрозумілими будь-кому. Сценаристи театру перекладали грецькою класику, зокрема Ж. Мольєра, О. Пушкіна, радянських драматургів. На сцені театру ставили й трагедії Софокла. Згодом з'явилися власні п'єси про життя робітників і селян. Перекладом п'єс грецькою мовою займалися Г. Костоправ, В. Галла, Д. Теленчі [2; 147].

Але як і раніше слабким місцем театру залишався репертуар. На сцені ставили українські та російські п'єси. Серед них: «Кам'яний гість», «Платон Кречет», «Шестеро улюблених», «Шквал». З'являються критичні статті у пресі. Театр звинувачували у тому, що до 1936 р. не було поставлено жодної нової п'єси [15; 17].

Театр крок за кроком намагався уникати помилок. Проблемним залишалося питання побудови нового театрального приміщення для міста. Поки не почалася реконструкція в старому (Зимовому), грецький театр виступав на його сцені. Тільки в листопаді 1934 р. Маріупольська міська Рада ухвалила рішення про докорінну реконструкцію старого театрального приміщення. Був оголошений конкурс на кращий проект. Тимчасово труп театру було переведено до Клубу металургів. Але з початком ремонтних робіт розширилася гастрольна діяльність театру. Так, у 1936 р. артисти 3 тижні провели в м. Сталіно, ставили вистави на шахтах. Повернувшись до Маріуполя, обслуговували підприємства та організації, давали вистави в селах Північного Приазов'я [7; 178]. Влітку театр виїхав у велике гастрольне турне по Донбасу, в Крим, Київ, Одесу, Миколаїв [15; 12].

Реконструкція приміщення тривала два роки і 14 березня 1936 р. відбулося урочисте відкриття реконструйованого міського театру. Фасад двоповерхової будівлі Зимового театру виглядав помпезно. На другий поверх вели мармурові сходи. Біля входу розташовувалися скульптурні композиції. Приміщення театру розташовувалося в центрі м. Маріуполь, на проспекті Леніна. У 1943 р. будівля театру згоріла [12; 31].

Джерела засвідчують, що 1936 р. був плідним для грецького театру. На початку року при ньому було організовано студію – до неї запрошувалися найбільш талановиті учасники художньої самодіяльності. Підвищують свою кваліфікацію та культурний рівень й актори театру: відвідують лекції з історії театру, грецької літературної мови, з музичної грамоти, хореографії. Готується прем'єра вистав за п'єсами «Шестеро коханих» О. Арбузова та «Платон Кречет» О. Корнійчука, перекладені грецькою мовою [14].

Творчим підсумком роботи театру в 1936 р. стали гастролі в Криму, у містах Симферополь, Алушта, Балаклава, Керч. У репертуар увійшли п'єси «Камінний гість» О. Пушкіна, «Лікар мимоволі» Ж. Мольєра. Окрасою гастрольної афіші стала прем'єра «Платон Кречет» О. Корнійчука.

Преса підтримала ці вистави низкою статей, автори яких, аналізуючи гастролі, особливо високо оцінили виставу «Платон Кречет». Постановка п'єси О. Корнійчука стала однією з кращих режисерських робіт Г. Дегларі. Колектив зміг поєднати злободенність теми з образною формою її втілення грецькою мовою [12; 26].

Великий успіх серед глядачів мали актори С. Янгічер, М. Чіча, які дивували виразним читанням та грецькими народними танцями, Ф. Кашкер вражав румунським народним танцем, а Л. Карнаухова – сольним співом [14]. Багато акторів блискуче володіли музичними інструментами. Особливий успіх мала – Л. Карнаухова. Вона була єдиною україркою в грецькій трупі. Але завдяки високим професійним якостям і енергійності вона стала прямою державного грецького театру, улюбленицею публіки [5; 9].

З творів зарубіжної класичної драматургії найбільш вдалою була вистава М. Хороманського п'єси Софокла «Антигона». Режисерське рішення правильно розкрило моральну велич людини. Роль Антигони виконала П. Мамуйдар. Актрисі вдалося показати складний процес розвитку характеру героїні [12; 25].

Під час гастролей театру по Донбасу, на запрошення ЦК вугільників, театр три тижні провів у Сталіно. Повернувшись до Маріуполя, розпочинає культурне обслуговування міста, дає концерти співробітникам НКВС, стахановцям, що знаходяться на лікуванні у водолікарні, на курсах ЦВК УСРР [14; 4].

У 1937 р. театр отримав листа від пролетарського письменника Геу з Греції, який, вражений тим, що в Радянському Союзі є державний грецький театр писав: «...навіть у Греції, за винятком так званих королівських, державних театрів немає – скрізь приватна антреприза» [3; 79].

Про активну творчу діяльність грецького театру в 1937 р. свідчить низка заходів: зимові кампанії з обслуговування грецьких сіл Донбасу; святкування 5-ліття з дня заснування театру (23 лютого 1937 р.); традиційні весняні гастролі по Донеччині; підготовка до Другої обласної олімпіади пересувних театрів у Сталіно; постановка маленької трагедії О. Пушкіна «Камінний гість» (переклад Д. Теленчі) до сторічного ювілею з дня загибелі великого російського поета (найкращої, за твердженням преси тих років, постановки) [9; 2]. Можна вважати сезон 1936-1937 рр. для театру найбільш продуктивним. Однак, на жаль він був і останній.

Складовою частиною «великої чистки», що проводилася радянським Урядом наприкінці 30-х років, була так звана «грецька операція», мета і завдання якої викладені в директиві Наркома внутрішніх справ Н. Єжова за номером 50215 від 11 грудня 1937 р., де йшлося про те, що органами НКВС викрито й ліквідовано широку мережу грецьких націоналістичних, шпигунських, диверсійних організацій, кінцевою метою яких було повалити Радянську владу в місцях скупчення греків на території СРСР і створити буржуазну державу фашистського типу». Загалом було страчено 3470 осіб грецького походження, а 158 заслано до ГУТАБу [13; 289].

У грудні 1937 р. творчий склад театру несподівано для маріупольців було оголошено «посереднім театром, збереження якого не є необхідністю» і закрито. Першим був арештований у грудні 1937 р. директор і художній керівник театру Г. Дегларі, потім актор С. Янгічер, поет Г. Костоправ і завідувач літературною частиною, режисер Д. Теленчі. Трагічну долю закладу розділив і архів театру, що був повністю знищений.

Згідно з Протоколом Виконкому Донецької обласної Ради народних депутатів за № 145 Грецький робітничо-селянський театр ліквідується «через відсутність творчих кадрів, міцного ідейно-політичного підґрунтя та репертуарі». Протокол датовано 28 січня 1938 р. [12; 49]. Хоча наступного дня театр мав показати свою останню роботу – маленьку трагедію О. Пушкіна «Моцарт і Сальєрі» у перекладі та постановці Д. Теленчі [8; 4].

З ініціативи маріупольських художників створена меморіальна дошка в пам'ять знищеного грецького театру. Автори дошки – місцеві художники О. Фасулакі, Л. Яциняк, В. Держинський, всі роботи виконані як благодійні – безкоштовно [12; 37].

Таким чином, у 30-ті рр. ХХ ст. знаковою подією культурно-мистецького життя Північного Приазов'я стало створення та діяльність першого в СРСР грецького театру. Протягом п'яти років з моменту свого заснування і до трагічної загибелі цей колектив був, як говорили в ті роки, «трибуною громадської думки», пропагуючи у своїх виставах самобутню культуру греків Приазов'я. Театральне життя продовжувалося попри нестачу коштів завдяки ентузіазму простих людей та театральній інтелігенції. Грецький театр, який посприяв оновленню художньої культури регіону, став невід'ємною частиною культурно-мистецького простору Північного Приазов'я і разом із тим показовим експериментом ідеологічної технології радянської влади в галузі національної політики.

Список використаної літератури

1. **Бацак Н. І.** Греки Північного Приазов'я: культурно-просвітницький розвиток (кінець XVIII – початок XX ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Н. І. Бацак; НАН України. Ін-т історії України. – К., 1999. – 20 с.
2. **Буров С. Д.** Из опыта работы культурно-просветительского объединения им. Ф. Хартахая по возрождению национального самосознания греков Приазовья / С. Д. Буров, И. А. Налчаджи // Донбасс и Приазовье: Проблемы социального, национального и духовного развития. – Мариуполь, 1993. – С. 146–148.
3. **Гончарук К.** Грецький театр України 1920-1930-х років : світло та тіні / К. Гончарук // Київська старовина. – К., 2002. – № 2. – С. 75–82.
4. **Деглари Г.** Творческие успехи Греческого театра / Г. Деглари // Приазовский пролетарий. – 1936. – 8 апр.
5. **Захарова Г.** Расстрелянный греческий театр : к 80-летию основания Мариуполь. гос. греческого театра / Г. Захарова. – Мариуполь: Новый мир, 2012. – 124 с.
6. **Мариупольський державний грецький театр оголошує набір...** // Приазовський пролетар. – 1932. – 15 лют.
7. **Мариуполь и его окрестности : взгляд из XXI века** / Р. П. Божко, Т. Ю. Були, Н. Н. Гашененко и др. – Мариуполь : Рената, 2008. – 428 с.
8. **«Моцарт и Сальери» на греческом языке** // Социалистический Донбасс. – 1937. – 28 сент.
9. **Налчаджи И.** Рассказ краеведа : Памяти мариупольского греческого театра / И. Налчаджи // Приазовский рабочий. – 1992. – 10 апр.
10. **Петров О. О.** Театральне життя Донеччини у 20–30-ті рр. XX ст./ О. О. Петров // Вісник Донбас. нац. академії будівництва і архітектури. – 2013. – Вип. 2. – С. 64–71. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vdnaba_2013_2_15.pdf
11. **Попова П.** Вспоминая греческий театр / П. Попова // Приазовский рабочий. – 1992. – 8 мая.
12. **Проценко А. Д.** Годы, спектакли, трагедия. Из истории первого Государственного греческого рабоче-колхозного театра в Мариуполе / А. Д. Проценко. – Мариуполь : Мариуполь. об-во греков, 1999. – 72 с.
13. **Терентьева Н. А.** Греки в Украине : экономическая и культурно-просветительская деятельность (XVII-XX вв.) / Н. А. Терентьева. – К. : Аквилон-Пресс, 1999. – 352 с.
14. **Успехи греческого театра** // Приазовский пролетарий. – 1936. – 12 февр.
15. **Чуприк Л. Н.** Научная справка из истории Мариупольского театра / Л. Н. Чуприк. – Архив Мариуполь. краевед. музея. Ф. 345. од. зб. 25–26. – Мариуполь, 1998. – 28 с.
16. **Ялі Ф.** До якого часу продовжуватиметься знуцання з національного театру / Ф. Ялі // Приазовський пролетар. – 1933. – 6 жовт.
17. **Ялі Ф.** Про один забутий театр / Ф. Ялі // Приазовський пролетар. – 1933. – 1 бер.

Резюме

Зроблена спроба проаналізувати специфіку становлення і розвитку грецького театру Північного Приазов'я в 30-ті роки XX ст. Значна увага приділена репертуару, творчим пошукам акторського складу та основним проблемам театру. Розкрито роль грецького театру в громадському та культурному житті населення регіону.

Ключові слова: грецький театр, культурно-мистецький простір, еллінізація, репертуар, гастролі.

Summary

Demidko O. Mariupol state Greek theatre In cultural and art space of North Priazov'a (1932-1937)

The attempt to analyze the specific formation and development of Greek theater of Northern Azov in the most difficult period of national history of Ukraine – 30-ies of XX century.

Emphasized that first restore the history of Greek theater began to head cultural and educational association named Azov Greeks. F. Hartahaya, actor and director of National Theatre House of Culture of the plant «Azovstal» I. Nalchadzhy. Thanks to his work were found important information regarding cast, repertoire. Later, the issue of formation and development of Greek theater turned N. Batsak, K. Goncharuk, Zakharova, A. Petrov, A. Protsenko, L. Chupryk.

The article emphasized that the creation of the theater accounts for the implementation of indigenization policy in Ukraine, that policies aimed at revival of ethnic minorities. Positive and negative trends in the implementation of this policy.

The initiator of Greek theater was G. chiropractor. At the root of Performing Arts Greeks of Northern Azov were two principal directors – D. Telenchi and Yu Drang, for creative activities which generated a theater in original phenomenon of national culture.

Much attention is paid to the repertoire at all stages of the theater, finding creative cast of the theater and the main problems. The role of the Greek Theater in social and cultural life of the region. Emphasized the role of Greek art in matters of national minorities, emphasized the wide use of local materials, national musical instruments, forms find them on them and efficiency; The specific organization of cultural services to the rural population in accordance with well-known ruling People's Commissariat of Education.

Since 1935, the theater turns into Greek Staging, activating transcription of Western European and Russian classics, although that meet the requirements of time, however limited the possibility of touring team, his perception of the general public audience.

Reveals the specifics of the team in the absence of its own theater room; found the geography of tour groups in different periods of his creative activity.

An important aspect of the national Greek theater in the period when it was the opening drama school, which invited the best participants of amateur region. Improve their skills and cultural level and actors theater: attending lectures on the history of the theater, Greek literary language, musical instrument, dance, team gradually becomes high professional signs.

Creative outcome of the theater in 1936, began a tour in Crimea, in the cities of Simferopol, Alushta, Balaklava, Kerch. The repertoire included plays «The Stone Guest» by A. Pushkin, «Doctor willy-nilly» Jean Moliere. Highlight of the tour posters in this period was the premiere p'sy «Plato Krechet» O. Korniychuk.

Periodical Press these performances supported a number of articles whose authors, analyzing tour, especially praised the play «Plato Krechet». The team was able to combine the topical theme of shaped its implementation in Greek, was noted in many reviews.

In 1937, the Greek National Theatre, under the influence of known changes in the policy of the USSR, was closed and arrested and subjected to reprisals significant part of the executive.

The final performance, which ended this period of national art, was staging Pushkin «Mozart and Salieri» translated and staged D. Telenchi.

Key words: Greek theater, cultural and artistic space policy repertoire, tours, cast, the specificity of cultural service organization of the local population, political repression 1937 and national culture, translations of plays, music performances, national musical instruments, historical memory' Five.

Аннотация

Демидко О.А. Мариупольский государственный греческий театр в художественной жизни Северного Приазовья (1932-1937)

Анализируется специфика становления и развития греческого театра Северного Приазовья в 30-е годы XX ст. Внимание уделено репертуару, творческим поискам актерского состава и проблемам театра. Раскрыта роль греческого театра в общественной и культурной жизни региона.

Ключевые слова: греческий театр, культурный простор, репертуар, гастроль.

Надійшла до редакції 12.10.2014 р.

УДК 316.74:929(477)«1895/1968»(043)

Т.Г. Добіна

Б. ЛЯТОШИНСЬКИЙ: ТРИ ІПОСТАСІ ОДНОГО ТАЛАНТУ

Сучасна культура як продукт тисячолітнього розвитку людства вже давно стала невід'ємною складовою комплексного механізму функціонування будь-якого суспільного ладу в усіх без винятку державах і країнах. А відтак і всі історичні події й процеси – еволюційні трансформації чи то революційні потрясіння, неодмінно впливають на зміст і стан культурної сфери.

Саме таких руйнівних і водночас оновлюючих впливів зазнала українська культура у першій чверті XX ст., коли в Російській імперії прокотилося кілька революцій, відпала I Світова війна, а потім відгрімилі бої і повстання Громадянської війни та збройні розправи більшовицької диктатури.